

GYÖRE IMRE

Hogy van ez?

VERSEK

BUDAPEST

Z-füzetek/18

**A sorozatot szerkeszti
SIMOR ANDRÁS**

**Fedélterv és tipográfia
JORDÁN GUSZTÁV**

Készült a Szellemisség Alapítvány támogatásával

© Györe Imre, 1991

Letölthető:

[[PDF formátumban](#)] [[EPUB formátumban](#)]

Hogy van ez?

VÁSÁRI RIGMUS PENGE MACKIE-RÖL

Penge Mackie-vel mi történt?
Róla kósza hír se jár.
Számos kocsma telve várja,
s annyi ünnep, annyi bál.

Oly sokan, és úgy kívánták,
hogy kerülne jó kötél
nyakára, de mindhiába.
Penge Mackie most hol él?

Kurvák után surran éjjel,
nejével nemz gyermeket
maga és a köz javára?
Árnyékát se lelheted.

Akkor hol van? Mit csinálhat?
Milyen terveket kohol?
Mikor lép a színre újra?
Biztos az, hogy nincs sehol?

Mindez oly felfoghatatlan,
ismerve a jellemét.
Penge Mackie sose mondta:
befejeztem. Kész. Elég.

El ne hidd, hogy csendben meghalt,
és a sírja jeltelen.
Senki sem vár rá, mikor majd

Penge Mackie megjelen.

Lesz sírás, és lesz rívás is,
háztetőre csóva száll.
Csak a szomszédok susogják:
Penge Mackie erre jár.

Meglehet, ruhája foltos,
vagy épp szabta jó szabó.
Kiszáll fényes kocsijából,
hisz ez Penge Mackie, ó!

Szóval sokminden megeshet,
Hiszen Mackie oly ravasz:
pap jön, keresztel, és esket.
Hinnéd: Penge Mackie az?

Legjobb lesz itt abbahagyni,
mért borzongjon most a nép?
Meg se rezzen majd, ha háta
mögé Penge Mackie lép.

KIS TÉLI DAL

Ne szólj az éhesről, haver,
ki ágyán rongyok közt hever,
ne szólj az élőről, haver,
ki akkor lélegzik, ha mer,
ne szólj a halotról, haver,
e látvány mindenkit lever,
ne szólj a tegnapról, haver,
volt munka, kenyér, némi tej,
ne szólj a holnapról, haver,
vigyorgó képpel jó, s lenyel,
ne szólj a szélről se, haver,
mely fát dönt, szürke port kever,
ne szólj arról, mit látsz, haver,
más szem ezt másként méri fel,
ne szólj a tőkésről, haver,
ki minden munkást felemel,
ne szólj a munkásról, haver,
ki épp éh "bérét veszi fel,
de, mert, mint mondják, élni kell,
a pénzt dicsérjed csak, haver.

KUNYHÓ

Mintha volnék nádból kunyhó,
nádból, kukoricaszárból,
volnék nyomtatva faággal,
ággal, hervadó levéllel
kívül, száraz fűvel ott benn,
ágaimra föl-leszállnak
harkályok és seregélyek,
leszállnak és kopogtatnak,
egerek rágcsálnák este,
élők, holtak mind ott laknak,
ott alusznak éjjelente,
ott ébrednek virradatra,
ott alusznak minden éjjel,
szuszognak és forgolódnak,
élve holtak, holtan: élők.
Halott kutyám foga koccan,
kinn, a fűz alatt elásva,
mikor közelget az éjfél,
mikor itt van már a reggel –
ismeretlen lápszigetre
építve, csak ringatózom,
hullámot nem is kavarva,
bennem van a földkerekség,
homlokára csillag ütve,
ütve, jó, tüzes vasakkal,
nem törli le senki róla.

KÍGYÓK

Most keltek ki, épp e nyári időben,
az eddig ki tudja, merre lapuló
kígyók a tojásból, s már tekeregnék
száraz füvek közt.
Éjjelente szószegésüket halljuk,
elejtve a pockot, apró egérkét,
máskor meg, a fa lombjáról lehullott
leveli békát.

És észreveszik, ha viharok jönnek,
fészkeket sodornak el madarastól,
tolluk-nem-nőtt fiókák csipogását
figyelik ébren.

S elkúsznak arrafelé, aztán csönd lesz,
csak száraz füvek zörögnek az éjben,
mind többször, többször. A Nap meg nem kel fel
hajnalban többé.

AZ „ÉRDEK” SZÓRÓL

Az „érdek” szó is
mily költőietlen
abban a korban, melyben
a dolgozók érdekét
eltapossák, miközben
össznépi érdekről fecsegnek,
a „szabad vállalkozás”
szinonimájaként,
vagy éppen megfordítva.
Így lesz a munkás „munkavállaló”,
s a tőkést ezért
„munkaadónak” hívják,
mintegy jelezve,
hogy a „munka” szó az,
mely összeköti őket,
hétfőtől hétfőig, vasárnapokra
s Húsvétra való
tekintet nélkül, mindig.

A legjobb munkaadók
Karácsony előtt cukrot
osztanak szét a nép közt,
sokszínű papírokban.
Nem felejtik a népet
még a kalács- és pulykasütések
nehéz napjaiban sem.
Fölbérelt embereik
verseket írnak arról,
hogy az ég mily kék, habár ma
a füst épp eltakarja.

S mindez egyedül
munkaadó uruknak
köszönhető, ki csakis
az ő számukra
festette éjjel kékre.
Továbbá most is
azon dolgozik éppen,
hogy az osztályok megszűnjenek.
Ő maga, semmiképp sem
tekinti osztálynak magát.
A nemzetről van szó,
immár tegnaptól kezdve,
és ennek érdekében
együtt kell fáradozniuk
néki is, és azoknak,
kik vállalják a munkát.
Ellentétekről pláne

nem eshet szó közöttük,
 hisz akkor, – oldott kéve –
 a nemzet szertehullna,
 míg így összefonódik.
 Ebből következően együtt
 kell fáradozniok, hogy
 az „osztály” szót kihordják
 a legkisebb odúból,
 házból s a palotákból,
 s egy óriási máglyán,
 ott kinn, a piactéren,
 egyszerre elégessék,
 hogy nyoma se maradjon,
 a békesség jegyében.

Aki fölemlegetné,
 a nyelvészekhez küldik,
 kik majd megállapítják,
 a nyelvüket kivágva,
 górcső alatt, és másképp,
 hogy ez garázda népség,
 s a nemzet ellensége.
 És amíg él a nemzet,
 mindnyájan köpünk rájuk.

MÁRCIUSI NEM-VERS

Mondhatom, hogy óvatosság
 szövi át e furcsa prózát,
 részletekben, és egészben,
 hogy valakit meg ne sértsen,
 mert itt annyi sértődékeny
 honatya ül bársonyszékben,
 hol egész, hol fél-fenéken,
 s megcsókolni nyomuk: érdem,
 míg viszont, ellenkezőleg:
 innen szúrnak, onnan lönek,,
 így az ember fél-merészen,
 fél-gyáván lesz versre készen,
 Így tehát, másféle lesz majd,
 az, mi versnek készült szépen,
 s nem török szét, mint a bögre,
 mondandómmal mindörökre,
 ámbár megvetés lesz részem
 honunkban, mert *balabb részen*
 élni csúfság, írni szégyen –
 egyszóval, a honatyák most
 nem esznek fokhagymás lángost,
 hanem, egymás köré ülve,

lelkük fölébük repülve,
 zengő hangon így kiáltoz:
 pártok fölött légyen ünnep,
 s örvendezni meg nem szűnnek.

Így tehát, Petőfi Sándor,
 mint az történt egynéhányszor,
 visszalökik Önt a sírba,
 nagy örömmel, közben sírva,
 merthogy itten nem hiányoz,
 merthogy kend fölöttébb pártos
 volt a maga idejében,
 mondták is, hogy szörnyű szégyen
 s roppantul nem célirányos:
 vizályt szít, s a vizály átkos
 itt, a nemzet kebelében,
 s kend, ahelyt, hogy régi nótát
 fújt vón, egynéhány bitófát
 állított fel képzeletben,
 (bár elsüllyedt volna menten)
 s kutyáját se bízta volna
 Kormányra. Éjféli óra
 volt tán, hogy ezt képzelegte,
 s a királyok mind bitófán
 végezték ez éji órán,
 s uraink nem kaszinóba
 jártak vón, de szemétdombra
 hányta volna valamennyit,
 hogy kutyáknak legyen étke,
 s Dózsa Györgyöt felidézte
 rettentően, okulásul,
 s történt bármi, meg nem másul,
 zsidóbérenc volt emellett,
 mert kiállt a zsidók mellett,
 mély-magyar se volt, belássa:
 íhíg magyarnak híg a kása,
Világszabadság jövését
 várta, s látta benne részét,
 oly asztalt ígért a népnek,
 hol jog s kenyér összeférnek,
 Habsburggal nem parolázott,
 szegény néppel együtt ázott,
 pártos volt, és pártot állott
 grófok, urak ellenében,
 mindenkor a nép nevében.

Hát, kenddel most, mit kezdhethénk?
 Kendtől pöttyös lesz a menténk,
 Táncsics, Vasváritól szinte
 szutykos lesz a magyar mente,
 így kenddel csak csínján bánunk,

kaphat balbért, díszes zászlót,
márciusban néha pár szót,
de, mert pártos volt, ebadta,
magát, népét el nem adta:
egy életünk, egy halálunk:
kenddel menni nem kívánunk.

A REPÜLÉS TUDOMÁNYA

„Oly korban
éltem én e földön”,
mikor a közönséges,
(nem pannon)
gyíkok is arról pöszögtek,
hogy miképpen kell
felfújnunk enmagunkat,
miképpen kell
megtölteni a gázzal,
vagy miképpen kell
szárnyat növelni,
légcsavart, botkormányt,
meg a többit,
hogy végre fölrepüljünk.
S akkor hallgattak öl csak,
mikor a gólya,
fészke szélére szállva,
szétvágta őket fiókáinak.

HOGY VAN EZ?

Hogy van ez,
hogy van ez,
szépen kérdem én,
mért állok,
;mért állok
a tér közepén,
mögöttem,
mögöttem
mi ez a bitó,
ki volt a,
ki volt a,
ki volt a bíró,
mért Ítélt,
mért Ítélt,
mért lóg a kötél,
mért lesz az,

mért lesz az,
(feltámad a szél)
lábam már,
lábam már,
nem a földig ér?

LEVÉLFÉLE VÁCI MIHÁLYHOZ

Felem, Váci Mihály,
ahogy szoktuk: Miska!
Népies nem voltál,
se nem urbanista,
mi minden nem voltál,
hosszú még a lista,
de, ki igen tudja,
mit és miért csinál,
olyféle tanító
voltál Váci Mihály.
Homokon születél,
kis híjján cselédnek,
jó bátyáid tudták,
mi a cseléd-élet,
mi az: az ekével
ökör után menni,
földesúr jószágát
réten legeltetni,
közben éhen lenni,
fű közt sóskát szedni,
vad, savanyú nyálat
éhomra lenyelni.
Voltál tanítója
vér-köpő szegénynek,
mígnem a zsebkendőd
egy nap, élő vér lett,
hol köpted, hol nyelted,
ahogy sorsod hozta,
csak néped kívántad
tenni magasabbra,
följebb a homokról,
mint a bodza bokra,
melynek tetejéről
messzebbre kilátni,
jobb idők jövését
akarni, kívánni,
sőt, még tenni érte
izommal és verssel,
szóval hadakozni,
keménnyel és nyerssel.

Voltál Dózsa Györgynek
késő unokája,
ugyanazt akarván,
csak szelídebb nála.
De sosem ijedten,
sosem megszaladva,
beálltál magad is
ama paraszt-hadba.
Sok csatákat nyertél,
sosem vereséget.
most meg ládd,
megeszi fene az egészet.
Épp legjobbkor kaptál
Szent Mihály lovára,
amely átügetett
véled Másvilágba.

Vége van most, Miska,
ó-reménynek, újnak,
nevét ki se ejtik
Dózsa vitéz-úrnak,
vagy, ha. tán kiejtik,
kétszer megfontolva,
szép szókkal segítik
föl, a tüzes trónra.
Urak jönnek ismét,
urak, szegény népre,
mentéjükön ott van
Dózsa urunk vére,
zsebjökben meg ott van
Werbőczi törvénye.
Urak jönnek, mások
cselédsorsra jutnak,
szabad megdögölni,
s elfut, aki futhat,
közben öklöket ráz
fölfelé, az égre:
hisz csak most kezdődött,
mikor lesz még vége?
Vége, ha mikor lesz,
nappal, avagy éjjel,
új Dózsa György kell, és
szavunk szólni széjjel,
mert hát, véget ér már
ez huszadik század,
s ötszáz éves régít
eltúrni gyalázat.

Hogy vélünk meg mi lesz?
Rossz annak, ki tudja:
vagy felhúznak minket

régi gémes-kútra,
vagy majd mi szakadunk
onnan a nyakukba.
Találkozunk, hol is?
Földön nem, se Mennyben,
poraink a földben,
eggyékeveredten.

TAVASZI DALOCSKA

Azt kérdem én, szép szelíden:
ma este hová mégy, szivem?
Kocsmába nem mehetsz, hiszen
egy tízesed sincs már, szivem,
s haverjaidnak, azt hiszem,
még annyjuk sincs, szép szivem,
s lehetek öten vagy tizen,
szomjan maradtok mind, szivem.

Ott álltok majd a nyílt színen
pucér fenékkal, mind, szivem,
s hinnéd, hogy meg nem érthetem
gondod, tudd: értelek, szivem.
Viak vonat zötyög vak sínen,
lám, mi is rajt vagyunk, szivem.
Sokan sétálnak pénzesen,
mi gondod velük, mondd, szivem?
Bicskádát meg nem élezem:
nincs hagymád, kenyered, szivem.
Hold ül a fán, vadászlesen,
ha menni vágysz, hát menj, szivem.

NYÁRVÉGI NAP

Minden nap később kel fel Napunk, mintha
láthatlan, ragacsos szálak húznák le,
vissza, a távoli tengerék
köde, párái közé, a mélybe.

S ott fenn is, az égbolt kék kupoláján,
csak vonja magát, odébb araszolva,
feljebb, s meg-megcsúszik, ahogyan
fáradt bogarak síma levélen.

És alig van fénye! Fényleni fáradt,
sugárai görbék, visszahajolnak.

Félve ül fészken rigó, vércse,
repüljön-ó, vagy viharra várjon?

Vagy inkább semmit? S tojásait hagyva,
melyekben a fiókák mocoognak,
szálljon ész nélkül, valamerre,
hol más Nap, másképp kel kora reggel?

Árnytalan árnyak járnak legelönkőn,
dög-bogár dong száraz kutak mélyén.
Megássá sírját az ember is,
hosszan néz lefelé, s beleszédül.

KÉRDÉS

Vajon, miben is hinnénk,
ha két tucatnyi ingünk
lenne, s naponta kétszer
cseréltetné a kényszer,
mármint az illendőség,
hogy látnánk korunk hőjét,
egy ily ingcsere közben?
Látnánk, hogy váltogatja
ingét, gatyára rakva
napi kétszer, és gondos
úr fésülné bozontos
fej-szőrét át naponta,
mintha magától volna
magától értetődő,
hogy szív, tüdő vért pumpál,
a gyomor levegőt vesz,
jelzöt ragaszt nevekhez,
jelzöt főnévhez, mester
az ilyesmiben, s nem kell
lebecsmérelni érte,
hogy átvált új színére,
mikor a napfény ránéz,
színe ilyenkor nádméz,
fekete, sötét éjjel,
s elég egy fél karéjjal
neki a teliholdból.
Kívül és belül horkol,
ha alszik, hasán paplan,
hétszínű változatban,
már maga az a tény, hogy
él, nyújt bizonyítékot
arról, hogy élte véges,
nem nyúlik, mint a rétes,
s helyette más jó holnap,

más napra más Nap virrad,
és más fény, hajnalpírnak.

HOGY MÉG JOBBAN MEGÉRTSÜK

A demokrácia,
pucéran, jelző nélkül:
hermafrodita kurva,
ki jó pénzért lefekszik
férfival, s ha kell, nővel.
A demokrácia
(hogy még jobban megértsük)
előbb csak cseperészett,
a bátrabbak még ernyőt
se nyitottak. De aztán
mindegyre vastagabban
ömlött, csurgott a járdán,
majd az úttesten végig.
Féldugult víznyelők még
beszívták eleinte,
de aztán eldugultak,
sőt, fölbuggyant belőlük
a máshonnan zúduló
szennyvíz a csatornákból,
s most már vízköpők lettek,
mégis, előbb bokáig
jártunk a ronda lében,
de már vagy öt perc múlva
térdig ért, s aztán feljebb,
egy-egy úszó fatörzs is
feltűnt, ágakkal együtt,
és most már szájig ért fel,
sőt, holtak úszdogálnak,
sőt, már felpuffadt hassal, –
helikopterek szállnak,
de nem húznak ki senkit,
röpcédulákat szórnak
a „demokráciáról”,
mely mindenkinek áldás,
milliókat kivéve,
akik majd belefúlnak.

AZ ÖNZETLENEK

Ez, kérem, teljesen jellemző
(akiket illet, tudják,

e akiket ki kell irtani
a világ minden zugából
mihamarabb), hogy jelzőkkel
dobálóznak, méghozzá
felelőtlenül. A működő tőke
az pénz, és nem személy.
Nékünk mindössze erre a tőkére
van szükségünk. Vállalkozószellemre
és vállalkozásra.
Vállalkozó, ez a jó szó.
Önzetlen ember. Ha nem venne
nyakába ennyi gondot, munkát,
s mindezek tetejébe
munkavállalók százát –
feje se fájna éjjel.
De kockázatot vállal.
Ha netán csődbe jutna,
feje fölül a padlót
vinné a végrehajtó,
a fürdőkáddal együtt.
Önzetlen lelkek.
Éj ente titokban
körtáncot járnak körbe,
holdfényben, nedves fűvön –
s belépti díjak nélkül.

AJTÓK

Bármelyik ajtót nyitom,
mind a világra nyílik,
bármelyik ajtót zárom,
mind a világra zárul,
muskátlík erre, arra,
muskátlík, vén cserépben,
temetőszagot lenget
egy letört ciprus ága
felém, s döglött bogárra,
mely túl sokat szipózott
a mézből, s ím az ára ...
Előbb ökörnyál úszott,
most fönnakadt egy ágon,
s már nem ül benn a pók sem,
vérszegény gondolatka,
politológus nyála,
ezt nyújtja most szerényen, –
kondenzcsíkok az égen,
és egyre fogy az ózon
ott fenn, itt lenn növekszik,
muszáj köhögni tőle,

sőt sírni is, ha tetszik,
van, ki azt mondja: álom,
melynek jegyében élünk,
de felébredés nincsen,
talán a túlvilágon,
a realitás itt van,
és dollárt pörget ujja.

A DÖGKESELYŰKRŐL

Azt csak az idióták
képzelik el magukban,
hogy a dögkeselyűk természete
majd megváltozik egy nap.
És ama naptól kezdve
nem a magasban szállnak,
ahonnan megpillantják
a felfordult egérkét,
nem csupasz ágon ülnek,
hol haldokló oroszlán
fekszik a fához kúszva –
hanem a templomtornyok
gerendái közt laknak,
s mikor a jótét lelkek
a háziból lehajítják
a kenyér- s kiflivéget,
arra csapnak le gyorsan
a galambokkal együtt,
nehogy a verébnépség
fölcsípje mind a morzsát, –
vagy ha ez sincs, mezőkre
szállnak vetési lúdként,
s a korán kikelt árpát
s a búzát vágja csőrük
egész nap, majdnem estig,
akkor fölszállnák onnan,
vissza a vén toronyba,
vagy régi padlásokra,
s várják: mikor lesz holnap,
és új vetésre szállva,
csámcsogva, lépegetve,
a salátát dicsérik,
a friss füvet, a müzlit,
s ha egy eltévedt marha
tetemére találnak
egy agyagos gödörben,
fejüket elfordítják:
piha, micsoda dögszag, –
panaszolják, és arrébb

rebbenek, távol tőle.
Mindössze az a kérdés:
ha egyszer nem változott
meg csőrük, mely kiválón
alkalmas hústépésre,
gyomruk, amely a döghúst
pompásan hasznosítja,
mitől változtak ők meg?
S miért változtak volna?

JELEN

A történelem
képtelen,
a jelen-élő
képtelen,
a holnap élő
képtelen
úrrá lenni
a helyzeten,
mely úrrá lesz
az emberen,
mondhatni:
túl sok van jelen
mindabból,
ami képtelen,
mert ésszerűtlen.
Értelem-
aszály söpör
a földeken,
utcáikon,
és a tereken,
nem mondom:
nincsen ellenem,
ki nincs velem,
bár hihetem,
de, csak, ha
külön akarom.
Becsapva
minden alkalom,
nem mindenkire
vár karom,
hogy legyen egyszer
jó falat,
okos egérke
elszalad,
az ostobára
csapda csap,
jelenvaló

történelem,
itt vagy
valami rejteken,
még akkor is,
ha nem lelem,
és körbe-tüske
életem
fölé kúszik
a félelem.

KÉT HAL...

Két hal ugrik a vízből,
két hal ugrik a vízből,
levegőt venni végre.
Két hal ugrik a vízből,
két hal ugrik a vízből,
már régen rétre vágytak.
Két hal ugrik a vízből,
két hal ugrik a vízből,
lassan növekszik tögyük.
Két hal ugrik a vízből,
két hal ugrik a vízből,
holnap levágják őket.
Két hal ugrik a vízből,
két hal ugrik a vízből,
bambán nézik a bárdot.

AZ OXIGÉN RŐL

Az oxigén nem helyettesíthető
semmi másfajta gázzal,
bármily színes palackban
árusítják az utcán.
A víz nem azonos a Colával,
ámbar az is folyékony.
A kenyér és a rizs sem
pótolható fügével.
A halál nem az élet
egyik változata.

A hőség hava

Hetek óta
aszalódnak
a földben
a holtak,
a földi giliszták
megtekeredve
téli álmuk
alusszák
véletlen lyukaikban,
lábukat
körbeharapják,
hasukat
végigharapásszák
a vakondok,
nyitva a bőrük,
keserves makogással
bújnak,
másznak ki belőle,
levegőt,
valami levegőt,
levegőfélét,
fel a földre,
ki, a túráson,
hogy valami hűtse
megperzselt
húsukat,
csontjukat,
inaikat, –
na, de ott fenn
hálókkal fogják,
hálókkal fogják
valahányuk,
lesik a túrásokat,
s ahogy mozdulnak,
mozdul a háló,
a háló meg az ásó,
nincs sehova,
nincs sehova,
semmilyen út sem,
még éjszaka sincsen,
mert akkor meg a macskák
már, amelyik még nem
végezte be éltét
sült nyúlként

valahol, s nem
szopogatták
hószín-fehére
apró csontjait szépen.
Összebb húzódni,
összebb,
parányi, kiszáradt
csónakká válni,
mint a dióhéj,
mint a fáról
földre lepottyant
tölgymakk,
bízva bizalommal,
hogy jön majd egyszer
egyszer, valami felhő,
s leszakad,
le, a földre,
s patakok kelnek
a semmiből, íme,
buggyan a föld, és
máris rohannak,
evezőtlen, gazdátlan
csónakok,
ebben az árban,
a víz felé,
a víz felé,
a soha nem volt
Nagy Tenger felé,
rohanva, zúgva,
fekete habbal,
a Nagy Tenger felé,
oda,
s mire elérünk,
már vár a rokonság,
vár már,
s mindegyik odaadja
fele-bőrét,
kitöltjük önmagunk
belsejét, külsejét,
vérünk, a fűrészpor,
duzzad, duzzad,
megduzzad legelőször,
majd, mint a gyanta,
előbb csak kiszivárogoz
fülünkön, orrlyukainkon,
s aztán folyik is már,
benn, az erekben
lüktet, lüktet
a pumpák
meg a szívünk
mozgása miatt is,

csakhogyan eladdig,
csakhogyan eladdig
a Hőség Hava volt,
a Hőség Hava van,
s Hőség Hava lesz még.

*

Csakis így,
csakis így,
távolról
megközelítve,
mint a vadat,
becserkészni
az erdőn,
házfalak árnyékával
egybelapulva,
háztól-házig,
kapualjtól
kapualjig,
leszakadt
cipőtalppal,
izzadt tenyérrel,
a föld repedései közt,
aztán odahagyva
mind az egészet,
leugrik a hídról, –
ó, óvatos mozdulatok,
gondolatok, képzetek,
meg a többi,
ahogyan osonunk,
lapulunk, kúszunk
vagy mászunk,
oda és vissza,
oda és vissza,
ebben a nyárban,
ebben a hőség,
ebben a hőség-
nevű hónapban,
mikor is tikkadt
nyelvünkre
minden szó
oda ragadt,
lenyelni se,
kiköpni se tudjuk,
akárha légyfogó
fityegne, tekeredne
utánunk,
s rémülten bámuljuk,
ahogyan nyúlik,
s ahogyan nyúlik,

mind több rajt
az odaragadt
döglött szó –
oda és vissza,
nem is ott,
nem is itt,
félúton arrafelé,
félúton errefelé,
leszakadt hídon,
leszakadt hídnak
deszkái, gerendái,
gerendák, deszkák,
szögek közt
csúszva-mászva,
némelykor lezuhanva,
le, ide, a Mába,
némelykor négykézláb
vissza a szakadékból,
ide vagy oda,
jóformán mindegy,
hisz a bunda
kifordítva
és befordítva
egyformán
bunda marad,
egyformán
mindegy neki
madárijesztő,
vagy a szép hölgy, –
a Hőség Hava volt,
a Hőség Hava van,
fenn szálldogálnak
a dögkeselyűk,
a Hőség Hava van,
a Hőség Hava jön majd.

*

De a Nap,
de a Nap,
ahogyan
felkel és nyugszik
párákban,
gomolyokban,
áttetsző báb,
por és pizok-
burokban,
sárga ködökben,
mezőkről felszállt
hullaszagokban,
gőzölve,

lucskosan,
s órákba telik,
amíg
kiizzadja magából
a mocskot,
s megszabadul
szagától,
száll, száll,
csöpög a leve,
darazsak
petéznek bele,
s nem kel ki semmi,
csak estefele
újra a párák,
gomolyok, gőzök,
s hullva,
minden holnapi holtat
megelőzött.

*

A holnapi holtak,
meg a tegnapiak,
nevesek,
névtelenek,
szanaszét
fekszenek
a világ
sarkaiban,
temetve-
temetetlen,
kidéi szorongat,
csontmarkában
szorongat
valamit még,
egy vörös
rongydarabot,
vagy szívét csak,
amely nem oszlott
együtt a testtel,
vagy a golyót is,
mely á szívbe hatolt,
s most ott csörög,
ott, benn,
itt csörög,
itt kinn,
csecsemők rázzák,
szájukba veszik,
micsoda játék,
kívül kopottas,
pirosas, halvány,

benn meg az ólom
csörömpöl, csörög,
amikor rázzák, –
ezt kell tenni,
most, itt és most,
s ha netántán
olyik mégiscsak
összetörik,
egy erősebb lurkó
ujj,ai közt,
már készül a pótlás,
nem lesz csönd,
nem lesz,
nem lesz
temetők csöndje,
nem lesz
hajnalok csöndje,
nem lesz
éjjelek csöndje,
csörgők csörögnek,
koppannak
földre leesve,
eredendően vörösek,
pirosak, most meg
az időtől, portól
meg a földtől
kopottak valamelyest,
játszik az éhes,
játszik a dundi,
csörgőjével
éjjel és nappal,
teli-Napnál,
és teli-Holdnál.

*

Lábatlan tömegek
taposnak a porban,
taposnak, hova is,
hova is,
valamerre,
valamerre,
ez bizonyos még,
csak a por látszik,
ahogy csoszognak,
s felszáll, fel,
s látszik a lábnyom,
látszik a lábatlan
lábanyoma,
hallatszik
kerekes kocsija,

ahogyan csikorog,
lábnyoma: kéznyom,
ahogyan lökve magát,
belemélyed
a porba az ökle,
a bütyke,
falábak,
falábak is
összeütődnek,
megvasalt végük
összeütődik,
kövel, cseréppel,
más vasalással, –
száll, száll
ez a por, az a por,
de fölfele csak,
lefelé nem,
ott lebeg
kimondhatatlan
időkön által
jószerint
mozdulatlan, –
az a jó Öregisten
csipásra dörzsölte
mind az egy szemét
ettől a portól,
s ki eddig
mindent látott,
már nem látja
orra hegyét sem,
száll, száll,
száll a meleg,
meleg a porral, –
soha sincs hármát,
nincs hetek óta,
nincs fűvön,
falevélen.

*

Odanézek,
idelátok,
ott keresek,
itt találok,
itt élek, de
ott ver átok,
ott élek, de
itt vár árok,
itt vár árok,
telt iszappal,
ott száll, itt száll

fölém angyal,
mikor sárban
rúgkapálok,
nem nyújt ágat,
nem vigasztal,
csak dömöcköl,
mélyről, melyre,
sáros már az
ingszegélye,
fröccsent sár
két szárnya széle,
mindig ott vár,
hol kijutnék,
ott rúg, ahol
nem rúgott még,
rúg, hol mélyet
rejt a tajték,
s miikor számig
ér az ínség,
társaikat hí,
hogy segítsék,
belenyomni
fulladásig.

*

Mintha valami
megszakadt
volna, mintha
egy gyors patak
útjába követ,
gátakat
vetettek volna
vén kezek,
hogy felduzzadjon
valahol,
hol kitör majd,
vagy visszafoly,
saját árkában
fölfelé,
medrében,
színükig tele,
színén úszik
a gyöngybagoly,
pocok, egér,
mókus, pele,
roggyant kis házak
fél-fele,
bölcső, rajt a ház
zsindelye,
búza, mindnyájunk

étele,
dög-tehén,
s hullámszik vele
borja,
ahogy telis-tele
pofával
anyja csecsét
szíjjá,
kéken dagad
a tógy ere,
de mégsem lakik
jól vele,
mondják,
a forradalom
megöli
gyermekét,
felökleli,
szarvára mindet
felböki,
úgy vág
a világnak neki –
hogyan van ez kérem,
hogyan van, hogyan van?
Nem saját borja
szívja ki
vérét, tejét
és bökdösi,
mert mindez
nem elég neki,
mája, veséje
hol van, hol van?
mert mindegyik
megilleti,
ha él már,
míg az anyja holtan,
zöld légyraj száll,
az elfedi
két szemgolyóját
jobbról-halról,
míg háton úszik
fölfelé,
nem árral szemben,
csak vele, –
mintha valami
megszakadt
volna,
és mindegyik patak
zuhog
a forrása fele,
vissza, a földi
mély fele,

s a forráskútba
lezuhanak
sziklák, dögök,
faágak, varjak,
angyalszárnyak
szitakötőkkel,
reggel lesz majd,
de nincs, ki felkel,
sárga ködökben,
jó a reggel,
tegnapi porba
burkolózva,
denevér szárnyal,
kék a tolla,
ledobja, mikor
a toronyba
beszáll, s felfügged
lefele –
mintha valami
megszakadt
volna bennünk,
s a fonalat
nem kötné össze
mostan semmi,
is hullunk,
magunkkal
megkötözve.

*

Folytathatatlan
álmok jönnek,
s én felriadva
folytatom,
nyáréjben,
ülök egy padon,
milyen a szél,
nem tudom régen,
porszemek
szállnak,
föl-leszállnak,
szempillámtól
meg felriadnak,
sarkig kitérve
minden ablak,
s nem lebbennek
a függönyök,
titkos út
paloták között,
kutyák nyivognak,
nem ugatnak,

patás pap
űz most
ördögöt,
valaki
a tetők fölött
járkál, s benéz
a tátott szájba,
miit éhségtől
lep a penész,
araszolgat
lassan a lárva
fülünkbe,
megdermed a méz,
velünk döglük majd
jó kutyánk, ha
a parik, a kert
röpülni kezd,
hallgat mind,
aki énekelt,
meghallani
a csöppnyi neszt,
amit egy kóbor
hangya kelt, –
dugók körül
csöpög az óbor,
álom kér kölcsönt
a valótól,
néhány életunt
részeget,
szép kurtizánt
még szebbre fest,
sétálgatót
Szajnába ránt,
vagy szíven böki
egyenest,
szemünk vakká
gyöngülni kezd,
szemünk előtt
segítő lencse,
volt szerencse,
most nincs szerencse,
értekeznek a gyilkosok,
karddal döfni,
lőni ki fog,
kisorsolják
kockával szépen,
ki szellent jelet
bársonyszéken,
ruha alatt
aranykereszt,
golyó a haldoklók

szívében,
boldog, ki mind
megéri ezt,
s boldog az is,
ki meg nem éri,
ki hallgat majd,
s ki kiheréli.

*

Nem azok vagyunk este,
kik elindultunk reggel,
bal karom
itt a támlán
jobb karom
itt a támlán,
két lábam
lenn a földön,
kutyám lógatja
nyelvét,
a derék újfunlandi,
ha netán vízbe esnék,
vagy akár önként mennék,
ugrana, jönne rögvest,
s hiába nem akarnám,
partra vonszolnia mégis,
hát ez az ő sajátja,
a mindig
vízből mentés, –
de ez a szörnyű hőség
végül megöli őt is, –
már itt az értelemnek
határa körülszabva,
vagy összeköttetés nincs
a szellem
és a test közt.

*

Az Egyenlőség
szép szó,
addig kellett,
amíg az egyenlőknek
vállára felugrottak
a még egyenlőbbek,
hogy még egyenlőbbek
legyenek valamivel,
s ne a földről,
a porból,
a mocsokból
kiabálják:

Egyenlőséget!

*

S a szent nevet
 ezek a legegyenlőbbek
 még nem hallották
 sosem, vagy, ha igen,
 csak úgy, mint egy
 féleszű bohócét:
 Rousseau, bölcs öreg,
 aki nélkül
 orrunkig
 csúszkáltunk volna
 a sárban,
 s természetesen élnénk
 meg az egyenlőtlenség
 éveit, századait,
 magunk is részeseként,
 hol fenn, hol lenn,
 kit, hová szült meg
 az anyja,
 kastélyba, kunyhóba,
 vagy csak egyszerű palotába,
 s föl sose fognánk,
 hogy lehetne másként,
 már, ha lehetne,
 és, ha lehetne,
 hogy lenne másként?
*Mindenki szabadnak
 született,*
 mondta az ember,
 ez a Rousseau,
 s hozzá, oly természetesen,
 mintha öröktől fogva
 ott lett volna
 szánkon a mondat,
 épp csak kimondani
 nem tudtuk,
 sehogyan sem,
 most meg éppenhogya,
 most meg éppenhogya
 az látszik különösnek,
 hogy nem mondtuk ki
 előbb.

A Tuilériák kertjében, thermidor előtt, gondolta ezt Robespierre, és azt is gondolta, hogy egyszer még effélét gondol más valaki.

Készült 500 példányban

**Ez a
72
példány**

**ISBN 963 400 513 6
ISSN 0866 – 4420**

Felelős kiadó: a szerző

Felelős szerkesztő: Tabák András

**910448 Tótfalusi Tannyomda
Felelős vezető: Béres György mb. igazgató**

Terjeszti: a TÉKA Könyvértékesítő Vállalat
